

POWTÓRZENIE DO TESTU – OŚWIECENIE - POLSKA

Tematy:

1. Czasy saskie
2. Pierwsze lata rządów Stanisława Augusta
3. Kultura polskiego oświecenia
4. Rzeczpospolita w dobie Sejmu Wielkiego 1788 – 1792
5. Wojna w obronie Konstytucji 3 Maja i II rozbiór Polski
6. Powstanie kościuszkowskie i III rozbiór Polski

Daty

Rok	Wydarzenie
1697	August II zasiadł na tronie Rzeczpospolitej
1700	Wybuch Wielkiej Wojny Północnej
1704	Konfederacja warszawska; wybór Stanisława Leszczyńskiego na króla Polski
1709	Bitwa pod Połtawą; klęska króla Szwecji i zwycięstwo Piotra I Wielkiego
1715	Konfederacja tarnogrodzka przeciwko królowi Augustowi II
1717	Sejm niemy
1721	Koniec wojny północnej
1732	Traktat Loewenwolda = traktat trzech czarnych orłów
1733	Śmierć Augusta II; wybranie elekcja Augusta III Wetlina
1733	Pozbawienie praw politycznych innowierców
1740	Powstanie Collegium Nobilium
1764	Sejm konwokacyjny; wybranie Stanisława Augusta Poniatowskiego na króla
1765	Założenie Szkoły Rycerskiej w Warszawie
1768	Sejm delegacyjny – narzucenie praw kardynalnych
1768 – 1772	Konfederacja barska
1772	I rozbiór Polski
1773	Sejm rozbiorowy po I rozbiorze
1773	Powstanie Komisji Edukacji Narodowej
1788	Rozpoczęcie obrad Sejmu Wielkiego
1790	Uchwalenie Dekretu o miastach
3.05.1791	Konstytucja 3 Maja
1793	II rozbiór Polski
1794	Powstanie Kościuszkowskie
7.05.1794	Ogłoszenie Uniwersału Połanieckiego
1795	III rozbiór Polski

Nazwisko	Opis
August II Wetlin	Król Rzeczpospolitej 1697 – 1733
Stanisław Leszczyński	Król Rzeczpospolitej 1704 – 1709, 1733 – 1736
August III Wettin	Król Rzeczpospolitej 1733 – 1763
Stanisław Konarski	Przedstawiciel polskiego oświecenia. Założyciel Collegium Nobilium.
Józef Andrzej Załuski	Biskup. Jeden z współtwórców pierwszej biblioteki publicznej – Biblioteki Załuskich.
Grzegorz Piramowicz	Sekretarz Towarzystwa do Spraw Ksiąg Elementarnych
Julian Ursyn Niemcewicz	Polski dramaturg, powieściopisarz, poeta, pamiętnikarz. Poseł na Sejm Wielki, współautor Konstytucji 3 Maja. Autor „Powrotu posła”.
Franciszek Zabłocki	Przedstawiciel polskiego oświecenia, polski poeta i komediopisarz M.in. autor „Fircyka w zalotach”
Adam Stanisław	Poeta i historyk, przełożył na język polski dzieła Tacyta i Horacego, pieśni

Naruszewicz	Anakreonta. Jest autorem „Historii narodu polskiego”.
Hugo Kołłątaj	Jeden z przywódców obozu patriotycznego; przedstawiciel polskiego Oświecenia; twórca Kuźnicy Kołłątajowskiej
Stanisław Poniatowski	Król Rzeczypospolitej 1764 – 1795
Nikołaj Repnin	Ambasador rosyjski w Polsce za panowania Katarzyny II. Doprowadził do sejmu delegacyjnego i przywrócenia praw innowiercom.
Stanisław Potocki	Jeden z przywódców obozu patriotycznego
Ignacy Potocki	Jeden z przywódców obozu patriotycznego
Stanisław Małachowski	Jeden z przywódców obozu patriotycznego; marszałek Sejmu Wielkiego
Szczęśny Potocki	Jeden z przywódców obozu hetmańskiego; zawiązał konfederację targowicką
Michał Poniatowski	Prymas Polski; jeden z przywódców obozu dworskiego, brat króla
Seweryn Rzewuski	Jeden z przywódców obozu hetmańskiego; zawiązał konfederację targowicką
Franciszek Ksawery Branicki	Jeden z przywódców obozu hetmańskiego; zawiązał konfederację targowicką
Fryderyk August Wettin	Książę saski; na mocy konstytucji 3 Maja właśnie jemu miała być przekazana władza po śmierci Stanisława Augusta Poniatowskiego
Tadeusz Kościuszko	Generał, walczył w wojnie o niepodległość USA, Naczelnik Insurekcji Kościuszkowskiej
Jan Kiliński	Stał na czele powstania warszawskiego, które wybuchło w Warszawie podczas powstania kościuszkowskiego
Jakub Jasiński	Pułkownik, dowodził powstaniem kościuszkowskim na Litwie
Wojciech Bartos = Bartosz Głowacki	Chłop, który po bitwie pod Raclawicami uzyskał tytuł szlachecki za męstwo
gen. Jan Henryk Dąbrowski	Jeden z dowódców powstania kościuszkowskiego; dowodził oddziałem wysłanym do Wielkopolski
Tadeusz Rejtan	Posel, który własnym ciałem zagroził wejście do Sali poleskiej podczas sejmu rozbiorowego w Warszawie 1773 r. by nie dopuścić do zawiązania konfederacji przez marszałka Adama Ponińskiego
Tomasz Wawrzecki	Naczelnik powstania kościuszkowskiego po bitwie pod Maciejowicami
Adam Poniński	Marszałek sejmu rozbiorowego 1773 r.; zdrajca
gen. Suworow	Dowódca wojsk rosyjskich podczas powstania kościuszkowskiego. Zainicjował rzeź cywilnych mieszkańców Pragi co doprowadziło do kapitulacji stolicy.

Pojęcie	Opis
Innowiercy	Wyznawcy innej religii niż religia katolicka
Konfederacja	Związek szlachty zawiązany dla osiągnięcia konkretnego celu
Rokosz	Konfederacja zawiązana przeciwko królowi
Innowiercy	Ludzie innej wiary
Prawa kardynalne	Prawa narzucone na sejmie pacyfikacyjnym, które gwarantowały niezmiennosc polskiego ustroju. Zaliczamy do nich: wybór króla tylko na drodze wolnej elekcji, liberum veto, artykuły henrykowskie, a szczególnie prawo wypowiedzenia posłuszeństwa królowi, wyłączenie prawa szlachty do piastowania urzędów, wyłączenie prawa szlachty do posiadania ziemi, władzę szlachty nad chłopami.
Insurekcja	Powstanie zbrojne
Virtuti Militari	Najwyższe polskie odznaczenie wojskowe (order), nadawane za wybitne zasługi bojowe. Ustanowiony przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego 22 czerwca 1792 dla uczczenia zwycięstwa w bitwie pod Zieleńcami, po rozpoczęciu wojny polsko-rosyjskiej przeciwko konfederacji targowickiej, w obronie Konstytucji 3 Maja, wobec groźby interwencji wojsk carycy Katarzyny.
Kosynierzy	

Uniwersał	Akt prawny odczytywany publicznie, dotyczący ważnych wydarzeń, spraw gospodarczych, wojskowych, wyznaniowych
-----------	--

Oprócz tego proszę znać:

Umieć opisać kryzys państwa polskiego za panowania Augusta III.

Reformy sejmu niemego 1717 r.

Reformy sejmu konwokacyjnego 1764 r.

Reformy Stanisława Augusta Poniatowskiego

Przyczyny i skutki konfederacji barskiej

Reformy sejmu rozbiorowego 1773 r.

Reformy KEN

Przyczyny upadku I Rzeczypospolitej

Reformy Sejmu Wielkiego (skarbowe i wojskowe)

Postanowienia dekretu o miastach 1790 r.

Reformy Konstytucji 3 maja 1791 r.

Postanowienia I, II, III rozbioru Polski

Program obozów Sejmu Wielkiego

Osiągnięcia polskiego oświecenia